

รุ่งวิจิต คำงาม 2555: การบูรณาการองค์ความรู้ท้องถิ่นกับองค์ความรู้วิชาการสมัยใหม่ในการจัดการ
ทรัพยากรน้ำในพื้นที่ตามของชุมชนลุ่มน้ำมูลตอนกลาง: กรณีศึกษา ตำบลกุดขาคิม อำเภอรันบุรี
จังหวัดสุรินทร์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขาพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์เดชรัต สุขกำเนิด, Ph.D. 248 หน้า

การวิจัยเรื่องการบูรณาการองค์ความรู้ท้องถิ่นกับองค์ความรู้วิชาการสมัยใหม่ในการจัดการทรัพยากร
น้ำในพื้นที่ตามของชุมชนลุ่มน้ำมูลตอนกลาง เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่มี
ส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่โดยใช้ระเบียบวิธีงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Based Research; CBR)

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่นในการจัดการ ทรัพยากรน้ำในพื้นที่
ตาม 2) เพื่อศึกษาองค์ความรู้วิชาการสมัยใหม่ในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ตาม 3) เพื่อศึกษาการบูรณา
การองค์ความรู้ท้องถิ่นกับองค์ความรู้วิชาการสมัยใหม่ในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ตาม

ผลการวิจัย พบว่า การจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ 1) เป็นการจัดการระบบน้ำชลประทานแบบสูบ
น้ำ โดยอาศัยการสูบน้ำจากที่ต่ำขึ้นสู่ที่สูง เนื่องจากพื้นที่ทำนาอยู่สูงกว่าแหล่งน้ำผิวดิน 2) เป็นการจัดการน้ำ
ระบบย่อยตามแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่ เช่น กุด หนอง หาด วัง เลิง ปาก ท่า ไม่ใช่เป็นการจัดการน้ำลำนํ้ามูล
หรือลำนํ้าสายหลัก 3) เป็นการจัดการน้ำทั้งระบบ ไม่เพียงการจัดการน้ำเพื่อให้ได้น้ำอย่างเดียวแต่เป็นการจัดการ
ทรัพยากรที่มากับน้ำด้วย เช่น ดิน น้ำ ป่า ปลา 4) เป็นการจัดการน้ำบนฐานระบบนิเวศพื้นที่ตามหรือฐาน
ทรัพยากรในพื้นที่ตามที่พึ่งพาอาศัยกันของคน ชุมชน และพื้นที่ตาม 5) เป็นการจัดการน้ำบนฐานวิถีชีวิต
วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของชุมชนที่เป็นระบบคุณค่า เคารพซึ่งกันและกัน 6) เป็นการจัดการทรัพยากรน้ำ
บนฐานองค์ความรู้ท้องถิ่นกับองค์ความรู้เครื่องมือ วิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีการปรับเปลี่ยน ประยุกต์นำ
ใช้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ ระบบสังคม และระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน และ
7) เป็นการจัดการด้วยระบบสิทธิเชิงซ้อนตามจารีตประเพณีที่ทรัพยากรเป็นของส่วนรวมทุกคนมีสิทธิในการ
เข้าถึงและใช้ประโยชน์ร่วมกันได้